

NORGES HØYESTERETT

Den 23. juli 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Bergh og Thyness i

HR-2021-1561-U, (sak nr. 21-102148STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Øystein Ola Storrvik)

mot

Påtalemyndigheten (førstestatsadvokat Erik Erland Holmen)

avsagt slik

KJENNELSE:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte fremmet anke i straffesak, jf. straffeprosessloven § 321 annet ledd.
- (2) Agder tingrett avsa 12. mai 2021 dom med slik domsslutning:

"1. Tvungent psykisk helsevern mot A, født 00.00.1985, opprettholdes, jf. straffeloven § 65 jf § 62.

2. A, født 00.00.1985, dømmes for overtredelse av
 - straffeloven § 157 første ledd bokstav a, jf annet ledd
 - straffeloven § 254
 - straffeloven § 272 jf § 271
 - straffeloven § 271
 - straffeloven § 263 (2 to tilfeller)
 - straffeloven § 155
 - straffeloven § 181
 - vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum (2 to tilfeller)
 - legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 a første ledd

til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder, jf straffeloven § 79 bokstav a og b.

Varetekt kommer til fradrag med 4 – fire – dager jf. straffeloven 2005 § 83.

3. A, født 00.00, dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til B med 25 000 – tjuefemtusen – kroner."
4. Sakskostnader idømmes ikke."

- (3) Grunnlaget for tingrettens behandling var to separate tiltalebeslutninger. Den ene tiltalebeslutningen gjaldt opprettholdelse av dom på tvungent psykisk helsevern, avsagt 27. februar 2018. Den andre tiltalebeslutningen gjaldt straffbare handlinger begått sommeren 2020. Tiltalen og domfellelsen i tingretten for disse forholdene bygget på at A på tidspunktet for disse handlingene var strafferettslig tilregnelig.
- (4) A anket dommen til Agder lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet knyttet til enkelte av de nye forholdene han var tiltalt for, samt tingrettens reaksjonsfastsettelse ved kombinasjon av dom på tvungent psykisk helsevern og fengselsstraff.
- (5) I beslutning 4. juni 2021 nektet lagmannsretten anken fremmet etter straffeprosessloven § 321 annet ledd.
- (6) A har anket til Høyesterett. Det gjøres gjeldende at lagmannsretten har utvist et uforsvarlig skjønn da den nektet anken fremmet etter skriftlig behandling, samt at begrunnelsen for ankenektelsen er mangelfull fordi den ikke viser at det er foretatt en reell overprøving av tingrettens dom.
- (7) *Påtalemyndigheten* har anført at det ikke foreligger saksbehandlingsfeil ved ankenektelsen.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* viser til at utvalget bare kan prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. I dette ligger blant annet at utvalget kan prøve om det var forsvarlig å nekte anken fremmet ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. HR-2016-1812-U avsnitt 11 med henvisning til tidligere praksis.
- (9) Anken til lagmannsretten over straffutmålingen omfatter spørsmålet om forlengelse av tvungent psykisk helsevern. Forlengelse av tvungent psykisk helsevern er en inngripende avgjørelse som skal bygge på en bred og sammensatt vurdering, se blant annet HR-2021-937-A avsnitt 13 til 20.
- (10) I dette tilfellet foreligger det dessuten en særegen problemstilling. Dommen på tvungent psykisk helsevern i 2018 bygde på at A var psykotisk på tidspunktet for de straffbare handlingene. Ved tingrettens dom er det lagt til grunn at A nå ikke er psykotisk. Likevel er tingretten kommet til at det er grunnlag for å opprettholde dommen på tvungent psykisk helsevern, samtidig som han idømmes straff for nye forhold.
- (11) Hvordan en slik situasjon skal avgjøres etter norsk rett, reiser særlige spørsmål. Fortsatt tvungent psykisk helsevern overfor en person som ikke anses psykotisk, kan også reise spørsmål om forholdet til Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 5 nr. 1 bokstav e.
- (12) Det fremstår videre som uvanlig at forlengelse av tvungent psykisk helsevern behandles i samme sak som straff for nye forhold. Hvorvidt dette, som anført i anken, kan reise spørsmål i

tilknytning til forbudet mot dobbeltstraff, er, så vidt ankeutvalget kjenner til, ikke avklart i autoritative rettskilder. Dessuten kan det oppstå spørsmål om fortsatt tvungent psykisk helsevern kan gi grunnlag for varetektsfradrag eller tillegges vekt i formildende retning ved straffutmålingen.

- (13) Etter ankeutvalgets oppfatning reiser saken særlige rettslige spørsmål, i tillegg til spørsmål som gjelder As psykiske tilstand i dag og i fremtiden. Sakens karakter gjør da at det ikke var forsvarlig å avgjøre den ut fra en forenklet og skriftlig behandling.
- (14) Ut fra sammenhengen mellom de ulike elementer i saken er ankeutvalget kommet til at beslutningen bør oppheves i sin helhet. Ankeutvalget har derfor ikke foretatt noen nærmere vurdering av lagmannsrettens begrunnelse knyttet til bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Lagmannsretten må ved sin nye behandling ta stilling om det er grunnlag for å nekte deler av anken fremmet.
- (15) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Espen Bergh
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)